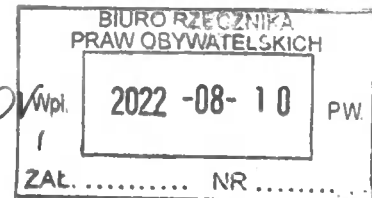

D/P-K.0812.1.2022.KP

Wołów, dn. 5 sierpnia 2022 r.

Szanowna Pani
dr Natalia Kłaczyńska
Zastępca Pełnomocnika Terenowego
Rzecznika Praw Obywatelskich
Biuro Pełnomocnika Terenowego RPO
ul. Wierzbowa 5, 50-056 Wrocław

Szanowna Pani Doktor

w odpowiedzi na pismo z dnia 7 lipca 2022 roku, nr BPW.571.1.2022.NK, dotyczące ustosunkowania się do uwag i zaleceń zawartych w raporcie przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur z wizytacji, która została przeprowadzona w dniach 26-29 kwietnia br. w Zakładzie Karnym w Wołowie, uprzejmie informuję, co następuje:

1. Funkcjonariuszom działu ochrony przypomniano o obowiązku praworządnego i humanitarnego wykonywania wszystkich czynności służbowych wobec osadzonych, z zachowaniem obowiązujących standardów wykonywania kary pozbawienia wolności, w tym w szczególności poszanowania godności osobistej.
2. Konwoje osób pozbawionych wolności, realizowane przez funkcjonariuszy Służby Więziennej, są każdorazowo poprzedzane wnikliwą analizą dokumentacji osobopoznawczej dotyczącej osadzonego, jego sytuacji formalno-prawnej oraz informacjami zgromadzonymi i przetworzonymi w ramach czynności profilaktycznych. W wypadkach uzasadnionych względami bezpieczeństwa, skazani są konwojowani w odzieży skarbowej. Powyższe stanowi wyjątek od normy prawnej określonej w art. 111 § 2 k.k.w., a nie przyjętą regułą postępowania. Pragnę dodać, że w Zakładzie Karnym w Wołowie nie przebywają tymczasowo aresztowani inni niż niebezpieczni, z tego też względu są oni konwojowani wyłącznie w odzieży skarbowej.
3. Decyzja o zastosowaniu kajdan w trakcie konwoju ma charakter profilaktyczny, a odstąpienie od ich założenia osadzonemu musi być uzasadnione stanem zdrowia osoby pozbawionej wolności bądź innymi właściwościami osobistymi osadzonego. W żadnym wypadku zastosowanie kajdan nie było – ani też nie będzie w przyszłości – motywowane statusem osoby pozbawionej wolności czy traktowane jako środek dyscyplinujący. Należy jednak pamiętać, że realizacja konwojów charakteryzuje się szczególnie podwyższonym ryzykiem, stąd konieczność podjęcia

środków zapewniających bezpieczeństwo oraz minimalizujących potencjalne zagrożenie, w szczególności zapobiegających ucieczce osoby konwojowanej.

4. Wszystkim funkcjonariuszom pełniącym służbę na stanowiskach ochronnych S-7 (I zastępca dowódcy zmiany) oraz S-54 (operator systemu telewizji dozorowej – wartownia), którzy monitorują zachowanie osadzonego, wobec którego użyto środka przymusu bezpośredniego w postaci celi zabezpieczającej, udziela się instruktażu przypominającego o bezwzględny obowiązkowi niezwłocznego powiadomienia dowódcy zmiany o wszelkich dolegliwościach sygnalizowanych przez osobę pozbawioną wolności oraz zgłoszeniu przezeń konieczności załatwienia potrzeby fizjologicznej. Ponadto we wrześniu br. wszyscy dowódcy zmiany oraz zastępcy dowódcy zmiany zostaną objęci szkoleniem obejmującym kompleksowo problematykę praworządnego używania środków przymusu bezpośredniego, podczas którego zostaną szczegółowo omówione stwierdzone uchybienia i nieprawidłowości oraz wskazane sposoby zapobiegania ich ponownemu powstawaniu.

5. Kwaterowanie skazanych innych niż ukarani karą dyscyplinarną umieszczenia w celi izolacyjnej, na okres do 28 dni, w celach izolacyjnych nr 352 i 353, wynikało wyłącznie z konieczności zapewnienia im bezpieczeństwa. Dotyczyło to skazanych, wobec których zaistniała uzasadniona potrzeba całodobowego monitorowania ich zachowania za pośrednictwem kamer systemu telewizji przemysłowej, przy jednoczesnym braku miejsc w pozostałych celach mieszkalnych monitorowanych, zlokalizowanych w oddziale mieszkalnym D-4. W znakomitej większości byli to skazani objęci oddziaływaniami w ramach Karty Osadzonego Zagrożonego Samobójstwem. Podstawę każdej decyzji stanowiły normy prawne określone w art. 116 § 5a k.k.w. oraz § 90 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie sposobów ochrony jednostek organizacyjnych Służby Więziennej z dnia 17 października 2016 r. (Dz. U. z 2016 r., poz. 1804). Przed umieszczeniem w celi nr 352 albo 353 osadzony był zapoznawany z decyzją, jej uzasadnieniem oraz pouczany o możliwości jej zaskarżenia w trybie art. 7 k.k.w. Ponadto każdorazowo otrzymywał jeden jej egzemplarz. Pobyt skazanego w celi izolacyjnej trwał do momentu zwolnienia się miejsca w jednej z cel mieszkalnych monitorowanych, co skutkowało niezwłocznym przeniesieniem go do tego pomieszczenia.

Obecnie w celach izolacyjnych monitorowanych nie są kwaterowani inni osadzeni, niż ukarani karą dyscyplinarną, o której mowa w art. 143 § 1 pkt. 8 k.k.w. Nie da się jednak wykluczyć, że w przyszłości wystąpi sytuacja analogiczna do wyżej opisanych, determinująca potrzebę osadzenia skazanego w jednej z ww. cel do chwili zwolnienia się miejsca w celi mieszkalnej monitorowanej (nie izolacyjnej). Dodam przy tym, że powierzchnia całkowita celi izolacyjnej nr 352 wynosi 4,98 m², natomiast celi izolacyjnej nr 353 – 4,86 m² (krata koszowa, podczas pobytu w celi mieszkalnej osadzonego innego niż ukarany karą dyscyplinarną umieszczenia w celi izolacyjnej, na okres do 28 dni, pozostaje otwarta). Należy zauważyć, że po odliczeniu części znajdującej się przed kratą koszową oraz części sanitarnej (niewydzielonej ścianami z materiału pełnego), w której znajduje się m.in. miska ustępowa oraz umywalka, powierzchnia celi izolacyjnej wynosi odpowiednio 4,18 m² (cela nr 352) oraz 4,08 m² (cela nr 353). Powyższe wskazuje, że pomimo zastosowania wymogów określonych dla cel izolacyjnych (krata koszowa),

powierzchnia przypadająca na osadzonego jest zdecydowanie większa, niż wynikająca w art. 110 § 2 k.k.w.

6. Według stanu na dzień 30 lipca 2022 roku liczba nieobsadzonych etatów w dziale ochrony na stanowisku strażnika wynosiła 9. Z posiadanych informacji wynika, że aktualnie postępowaniem kwalifikacyjnym jest objętych kilkanaście osób. Skierowanie – do końca bieżącego roku – kandydatów do służby w Zakładzie Karnym w Wołowie umożliwiłoby częściowe zniesienie wakatów w tym dziale.

W wypadku działu penitencjarnego wakat na stanowisku młodszego psychologa, istniejący w trakcie wizytacji przedstawicieli KMPT, został zlikwidowany w dniu 27 czerwca 2022 roku, w związku z przyjęciem do służby dotychczasowego pracownika cywilnego. W tym samym dniu została zawarta umowa o pracę z innym psychologiem, dzięki czemu aktualny poziom zatrudnienia psychologów spełnia kryteria obowiązujące w więziennictwie (jeden psycholog na 181 osadzonych). Ponadto z dniem 1 października 2022 roku do dalszego pełnienia służby na stanowisku młodszego wychowawcy w Zakładzie Karnym w Wołowie zostanie przeniesiony funkcjonariusz Zakładu Karnego Nr 1 we Wrocławiu. Zapewni to pełną obsadę etatową w dziale penitencjarnym.

7. Od września 2022 roku rozpocznie się cykl szkoleń dotyczący problematyki radzenia sobie ze stresem, przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu, komunikacji interpersonalnej oraz technik relaksacji. Szkoleniami zostaną objęci wszyscy funkcjonariusze i pracownicy cywilni, za wyjątkiem działów penitencjarnego i terapeutycznego (funkcjonariusze tych działów uczestniczyli w szkoleniu z omawianego zakresu w dniu 31 maja 2022 roku). Szkolenie obejmujące ww. problematykę będzie organizowane corocznie.
8. W czwartym kwartale 2022 roku zostanie przeprowadzone szkolenie, którym zostaną objęci funkcjonariusze działu ochrony, penitencjarnego i terapeutycznego, obejmujące problematykę postępowania z osobami wymagającymi szczególnej pomocy i nadzoru, w szczególności osób starszych, z niepełnosprawnościami, z zaburzeniami psychicznymi i somatycznie chorych.
9. Funkcjonariusze i pracownicy cywilni Zakładu Karnego w Wołowie zostali zobowiązani do zapoznania się z „*Protokołem Stambulskim*”. Podręcznik został udostępniony w formie zdigitalizowanej oraz wydruków, natomiast każdy z funkcjonariuszy i pracowników potwierdza fakt zapoznania się z jego treścią własnoręcznym podpisem.
10. W trakcie wizytacji przedstawicieli KMPT w Zakładzie Karnym w Wołowie liczba stanowisk komputerowych w Ambulatorium z Izłą Chorych Zakładu Karnego w Wołowie, będących do dyspozycji średniego personelu służby zdrowia, wynosiła trzy (od maja 2022 roku – cztery). W tym miejscu należy zaznaczyć, że zarówno kierownictwo jednostki, jak również kierownik Ambulatorium z Izłą Chorych, nie otrzymali od pielęgniarek jakiegokolwiek sygnału, który miałby świadczyć o utrudnionym dostępie do komputera, a co się z tym wiąże skutkowało opóźnieniami w realizacji ciężących na nich obowiązków. Dodam, że w praktyce zadania wykonywane przez poszczególne pielęgniarki w ciągu dnia (przygotowywanie i wydawanie leków osadzonym, asystowanie przy przyjęciach przez lekarzy, wykonywanie zabiegów, udział

w konwojach medycznych *etc.*) czyniły niemożliwym powstawanie sytuacji, aby z komputerów potrzebowały skorzystać jednocześnie więcej niż 3 osoby.

Niezależnie od powyższego podjąłem decyzję o zorganizowaniu każdej z pielęgniarek oddzielnego stanowiska komputerowego (łącznie pięć). Stanowiska zostaną oddane do użytkowania po wykonaniu infrastruktury teletechnicznej, umożliwiającej podłączenie komputerów do sieci oraz zakupie niezbędnych biurek i krzeseł biurowych.

11. W dniach 15 i 18 lipca 2022 roku dokonano przeglądu udogodnień zastosowanych w celach mieszkalnych oraz łaźni oddziału mieszkalnego B-1, w którym przebywają osadzeni z niepełnosprawnością ruchową. W wypadku cel mieszkalnych nie stwierdzono, aby zastosowane rozwiązania nie spełniały wymogów określonych w przepisach rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (tj. Dz. U. z 2022, poz. 1225). Osadzeni, podczas rozmów z funkcjonariuszami działu kwatermistrzowskiego, nie zgłosili uwag odnośnie zastosowanych udogodnień znajdujących się w pomieszczeniach. W wyniku dokonanych oględzin uznano za konieczne dokonanie wymiany poręczy (cela nr 102) oraz renowację uchwytu (cela nr 103), a także zamontowanie dodatkowych poręczy w każdej z ww. cel. Prace zostały ukończone pod koniec lipca br.

Z kolei łaźnia oddziału mieszkalnego B-1 została poddana remontowi. W trakcie prac dokonano wymiany armatury sanitarnej i mat antypoślizgowych, zainstalowano dodatkowe uchwyty, położono nowe powłoki malarskie oraz uzupełniono ceramikę. Pomieszczenie zostało ponownie udostępnione do realizacji kąpeli w dniu 4 sierpnia 2022 roku.

12. Sukcesywna poprawa warunków bytowych osadzonych w celach mieszkalnych oraz innych pomieszczeniach, przeznaczonych do ich czasowego pobytu, jest zadaniem stałym, realizowanym każdego roku w ramach posiadanych zasobów finansowych. W roku 2022 zaplanowano przeprowadzenie remontu 10 cel mieszkalnych. Nadmieniam, że w latach 2016-2017 dokonano kompleksowego remontu wszystkich cel mieszkalnych, zlokalizowanych w pawilonach A i C, stąd też aktualnie remontami są obejmowane głównie pomieszczenia mieszkalne, znajdujące się w pawilonach B i D.

13. Administracja Zakładu Karnego w Wołowie podejmuje szereg działań mających na celu eliminację insektów, w tym pluskiew, a żadne zgłoszenie o ich występowaniu nie jest bagatelizowane. Po uzyskaniu informacji od osadzonych o pojawieniu się pluskiew, bądź stwierdzeniu ich występowania przez funkcjonariuszy lub pracowników cywilnych, niezwłocznie przeprowadza się dezynsekcję. Usługa jest wykonywana przez przedsiębiorstwo specjalizujące się w świadczeniu ww. usług przy użyciu dozwolonych i dopuszczonych do stosowania środków chemicznych.

W tym miejscu należy podkreślić, że problem występowania insektów w celach mieszkalnych wynika ze stosunkowo dużej rotacji osadzonych (średniorocznie ponad 1 000 osób), którzy nieświadomie przywożą pluskwiaki z innych jednostek penitencjarnych (w bagażu). Mnożenie się insektów jest zazwyczaj skutkiem niestosowania się przez osadzonych do obowiązujących wymogów higieniczno-sanitarnych. Z tego też względu całkowite wyeliminowanie insektów

nie jest możliwe. Niezależnie od powyższego oprócz działań następczych (dezynsekcja), funkcjonariusze i pracownicy cywilni nadal będą edukować skazanych oraz egzekwować od nich konieczność utrzymywania porządków i czystości w celi mieszkalnej.

14. Kontakty skazanych z osobami bliskimi za pośrednictwem komunikatora internetowego *SKYPE* są realizowane przy wykorzystaniu trzech stanowisk komputerowych, z których jedno jest przeznaczone dla skazanych niebezpiecznych. Powyższe rozwiązanie zapewnia możliwość korzystania z tej formy utrzymywania więzi z osobami z zewnątrz średnio 70 skazanym w miesiącu. Z uwagi na przywrócenie realizacji widzeń bez ograniczeń determinowanych sytuacją epidemiczną, nie przewiduje się zwiększenia liczby stanowisk umożliwiających korzystanie z komunikatora internetowego *SKYPE* czy też zapewnienia realizacji uprawnienia dodatkowo w inny dzień lub dni. Niemniej jednak w wypadku ponownego wprowadzenia ograniczeń w zakresie realizacji widzeń, wzorem rozwiązań stosowanych w czasie epidemii koronawirusa SARS-CoV-2, zwiększona zostanie liczba stanowisk komputerowych oraz dni, w których umożliwi się skazanym korzystanie z komunikatora internetowego *SKYPE*.

15. Termin realizacji zamówień na paczkę, o której mowa w art. 113a § 3 k.k.w., wynosi nie dłużej niż 5 dni od dnia złożenia zamówienia. Początek biegu powyższego terminu rozpoczyna się z dniem wpłynięcia do podmiotu realizującego sprzedaż w kantynie całości dokumentacji związanej z zamówieniem tzn. wypełnionego druku zamówienia na paczkę wraz z dowodem wpłaty oraz środków pieniężnych na pokrycie kosztów realizacji zamówienia. W wypadku zamówień przesyłanych przez osoby najbliższe drogą pocztową, a opłacanych za pośrednictwem bankowości internetowej, występuje zazwyczaj kilkudniowa różnica pomiędzy datą wpływu środków finansowych do podmiotu realizującego sprzedaż a dniem, w którym została doręczona przesyłka zawierająca wymaganą dokumentację. W dobie epidemii koronawirusa SARS-CoV-2 czas doręczenia przesyłek przez Poczta Polską S.A. uległ wyraźnemu wydłużeniu, nawet do 3 tygodni. W odpowiedzi na zaistniałą sytuację podmiot obsługujący kantynę w wołowskiej jednostce penitencjarnej tj. *IGB MAZOVIA* z siedzibą w Warszawie uruchomił dodatkową opcję umożliwiającą składanie zamówień oraz potwierdzeń wpłaty za pośrednictwem poczty elektronicznej, co zdecydowanie skróciło okres oczekiwania na rozpoczęcie realizacji zamówienia. Ponadto – z uwagi na powstałe trudności – wydłużono czas oczekiwania na wpłynięcie do podmiotu dokumentów zamówienia, dzięki czemu środki pieniężne nie podlegały zwrotowi, mimo upływu 7 dni od daty ich zaksięgowania na konto.

Genezy skarg przekazanych przedstawicielom KMPT przez skazanych, dotyczących zbyt długiego terminu oczekiwania na realizację zamówień na paczki, o których mowa w art. 113a § 3 k.k.w., należy upatrywać przede wszystkim w niezrozumieniu procedur określających zasady postępowania w tym zakresie. Administracja Zakładu Karnego w Wołowie niejednokrotnie otrzymywała od skazanych sygnały o nieterminowej – ich zdaniem – realizacji uprawnienia przez podmiot, które po sprawdzeniu w punkcie sprzedaży okazywały się bezpodstawne. W skrajnych wypadkach osadzeni interweniowali już po upływie pięciu dni od dnia uzyskania informacji od najbliższych o dokonaniu przelewu środków na pokrycie zamówienia. Funkcjonariusze i pracownicy cywilni udzielali osadzonym stosownych wyjaśnień wskazując jedno-

cznie, że przyczyny opóźnień w rozpoczęciu realizacji zamówienia są niezależne od podmiotu oraz administracji wołowskiej jednostki penitencjarnej. Pragnę dodać, że w latach 2021-2022 wpłynęło łącznie 5 skarg na nieterminową realizację zamówienia na paczkę, o której mowa w art. 113a § 3 k.k.w. W wypadku każdego z ww. zażaleń nie potwierdzono zarzutu podniesionych przez skarżących.

16. Skazany – obywatel Bułgarii - przebywał w Zakładzie Karnym w Wołowie w dniach 1 października – 2 listopada 2021 roku oraz 10 listopada 2021 roku – 19 maja 2022 roku. W dniu 19 maja 2022 roku został przetransportowany do Zakładu Karnego we Wronkach w związku z koniecznością odbycia terapii w Oddziale Terapeutycznym dla skazanych uzależnionych od środków odurzających lub substancji psychotropowych. W trakcie pobytu w wołowskiej jednostce penitencjarnej skazany został dwukrotnie odwiedzony przez córkę tj. w dniach 26 grudnia 2021 roku oraz 14 kwietnia 2022 roku. Ostatnie widzenie odbyło się niespełna dwa tygodnie przez wizytacją przedstawicieli KMPT. Nie są zatem zgodne z prawdą sugestie osadzonego, jakoby „nie utrzymywał żadnych bezpośrednich relacji z osobami spoza Zakładu”. Ponadto z informacji otrzymanych od administracji Zakładu Karnego we Wronkach wynika, że w aktach osobopoznawczych skazanego nie znajduje się prośba, kierowana do mnie, dotycząca wyrażenia zgody na widzenie z osobą niebędącą członkiem rodziny lub inną osobą bliską.

Niezależnie od powyższego należy zaznaczyć, że skazany odbywa karę pozbawienia wolności m.in. za liczne przestępstwa przeciwko ustawie z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 2050, z późn. zm.), polegające na wytwarzaniu, przetwarzaniu i wprowadzeniu do obrotu środków odurzających i substancji psychotropowych oraz za przestępstwo z art. 258 § 1 k.k. Osadzony – pomimo ekstradycji do Bułgarii w 2010 roku – powrócił na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i dopuścił się popełnienia kolejnych czynów zabronionych. W jego wypadku każda decyzja w sprawie wyrażenia zgody na widzenie z osobą niebędącą członkiem rodziny lub inną osobą bliską będzie poprzedzona szczególnie rzetelną i wnikliwą analizą nie tylko w obszarze faktycznych relacji utrzymywanych pomiędzy osadzonym a osobą, która aplikuje o widzenie, ale również jej ewentualnego wpływu na przebieg procesu resocjalizacji skazanego oraz na bezpieczeństwo jednostki penitencjarnej. Dodam, że istnienie pomiędzy skazanym a osobami niebędącymi członkami rodziny lub innymi osobami bliskimi relacji koleżeńskich, które znajdują odzwierciedlenie w kontaktach utrzymywanych za pośrednictwem korespondencji i rozmów telefonicznych, poprzez realizację paczek, o których mowa w art. 113a § 4 k.k.w. bądź dokonywanie wpłat środków finansowych, nie powinny być one jedynym kryterium przemawiającym za udzieleniem zezwolenia na widzenie z takimi osobami. Czynności profilaktyczne wskazują, że osoby te są w większości związane ze światem przestępczym i w sytuacji umożliwienia skazanemu korzystania z bezpośrednich kontaktów z nimi na terenie zakładu karnego stwarzałoby to potencjalne zagrożenie dla bezpieczeństwa jednostki penitencjarnej i porządku publicznego. Stąd też przy rozpatrywaniu wniosku skazanego o wydanie zgody na widzenie z osobami, o któ-

rych mowa w art. 105a § 4 k.k.w., każdorazowo będzie zachowywana daleko idąca ostrożność.

17. W myśl § 38 pkt 1 regulaminu pracy w Zakładzie Karnym w Wołowie z dnia 28 czerwca 2010 roku w wypadku lekarzy zatrudnionych w Ambulatorium z Izbą Chorych na podstawie umowy o pracę stosuje się zadaniowy system organizacji czasu pracy. Wskutek porozumień z dwoma lekarzami podstawowej opieki zdrowotnej, ustalono czas niezbędny do wykonania powierzonych zadań, zapewniający dostępność do świadczeń lekarskich każdemu z osadzonych co najmniej raz w miesiącu, zgodnie z ustalonym grafikiem przyjęć. Pragnę dodać, że wypracowany system jest zgodny z przepisami kodeksu pracy i stanowił optymalne rozwiązanie, odzwierciedlające ówczesne i nadal aktualne realia panujące na rynku świadczeń lekarskich. Zalecana w raporcie reorganizacja pracy lekarzy zatrudnionych na podstawie umowy o pracę, która stanowiłaby odejście od wypracowanej od lat formuły i wiązałaby się z koniecznością świadczenia pracy przez każdego z nich w wymiarze 36 godzin tygodniowo, nie jest możliwa do wdrożenia. Skutkowałaby ona rezygnacją ze świadczenia usług lekarskich przez obecnych lekarzy, co – przy jednoczesnym braku zainteresowania taką formą zatrudnienia ze strony innych lekarzy – doprowadziłoby do radykalnego ograniczenia dostępności osadzonych do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej. Dodam, że od września br., w ramach zadaniowego systemu organizacji czasu pracy, lekarze POZ będą odpowiedzialni za sporządzanie opinii o stanie zdrowia osób pozbawionych wolności (dotychczas były one sporządzane przez byłego kierownika Ambulatorium z Izbą Chorych, realizującego obecnie na rzecz Ambulatorium z Izbą Chorych świadczenia z zakresu psychiatrii).

Nadmieniam, że świadczenia lekarskie w ramach podstawowej opieki zdrowotnej są realizowane w każdy dzień pracy administracji. Oznacza to, że w sytuacjach ostrożydurowych (w godzinach pracy administracji) osadzeni są niezwłocznie przyjmowani przez lekarzy zatrudnionych w Ambulatorium z Izbą Chorych Zakładu Karnego w Wołowie. Organizacja przyjęć zapewnia również możliwość skorzystania w tym samym dniu zarówno ze świadczeń lekarskich, jak i z innych uprawnień (tj. spacerów, zajęć sportowych, etc).

18. W skład średniego personelu medycznego Ambulatorium z Izbą Chorych Zakładu Karnego w Wołowie wchodzi 7 osób, w tym: 4 funkcjonariuszki (pielęgniarki), 1 pracownik cywilny (pielęgniarka zatrudniona na podstawie umowy o pracę, w wymiarze pełnego etatu), 1 pracownik cywilny (asystentka stomatologiczna, zatrudniona na podstawie umowy o pracę, w wymiarze 0,63 etatu) oraz ratownik medyczny (zatrudniony na umowę zlecenie). Według stanu na dzień 31 lipca br. w dziale służby zdrowia nadal pozostaje nieobsadzony etat młodszej pielęgniarki (funkcjonariusz). Aktualnie, pomimo ciągłego naboru, brak jest osób zainteresowanych podjęciem służby w wołowskiej jednostki penitencjarnej na ww. stanowisku.

Nadmieniam, że kierownik Ambulatorium z Izbą Chorych, będący z wykształcenia magistrem pielęgniarstwa, w szczególnie uzasadnionych wypadkach również wykonuje zadania z zakresu pielęgniarstwa polegające m.in. na asystowaniu przy przyjęciach lekarskich czy wykonywaniu zabiegów, głównie iniekcji. Powyższe sytuacje były determinowane absencją personelu pielęgniarstwa spowodowanej epidemią koronawirusa SARS-CoV-2 (zmniejszona obsa-

da w związku z wprowadzeniem dwuzmianowego rozkładu czasu służby, objęcie kwarantanną lub izolacją), bądź wynikają z zaangażowania pozostałych pielęgniarek przy wykonywaniu innych czynności (konwoje, wydawanie leków, etc.).

Zgodnie z § 9 ust. 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 czerwca 2012 roku w sprawie udzielania świadczeń zdrowotnych przez podmioty lecznicze dla osób pozbawionych wolności (tj. Dz. U. z 2017 r., poz. 2131) w zakładach karnych, w których podmiot leczniczy nie zapewnia całodobowego udzielania świadczeń zdrowotnych, po godzinach pracy osób wykonujących zawód medyczny przygotowane przez pielęgniarki jednorazowe dawki leków w sposób uniemożliwiający niewłaściwe wydanie mogą być przekazane osobie pozbawionej wolności za pośrednictwem funkcjonariusza działu ochrony. W Zakładzie Karnym w Wołowie leki są wydawane przez średni personel medyczny w dni pracy administracji oraz w soboty. Po godzinach pracy administracji oraz w pozostałe dni wolne (niedziele i święta) leki, przygotowane przez pielęgniarki, są wydawane osadzonym przez oddziałowych działu ochrony. W wypadku pojawienia się jakichkolwiek wątpliwości co do wydawanych leków, pielęgniarka pełniąca dyżur telefoniczny jest każdorazowo zobowiązana do ich wyjaśnienia. W mojej ocenie rozwiązania przyjęte w Zakładzie Karnym w Wołowie, przy obecnym stanie etatowym, zapewniają prawidłową i zgodną z obowiązującymi przepisami realizację zadań w omawianym obszarze. Ich ewentualna zmiana, polegająca np. na wprowadzeniu dwuzmianowego rozkładu czasu służby, bądź organizacji służby i pracy pielęgniarek po godzinach pracy administracji i we wszystkie dni wolne od pracy administracji, skutkowałaby znaczącym zmniejszeniem obsady średniego personelu medycznego w godzinach pracy administracji.

Osadzeni są każdorazowo informowani o sposobie i częstotliwości przyjmowania zleconych leków. Nie wszystkie środki farmakologiczne mogą być przyjęte w obecności funkcjonariusza lub pracownika cywilnego w sposób nie budzący wątpliwości co do ich zażycia. Opisany w raporcie proceder gromadzenia przez pacjentów leków, nadal funkcjonuje w Zakładzie Karnym w Wołowie, pomimo podejmowania przez administrację szeregu działań profilaktycznych i następczych (wymierzanie kar dyscyplinarnych), mających na celu przeciwdziałanie takiej praktyce. Jego przyczyn należy jednak upatrywać w nieodpowiedzialnej postawie pacjentów, którzy lekceważą przez to zlecenia lekarskie, zakłócając wdrożony proces leczenia, a nie w sposobie organizacji wydawania leków, przyjętym w wołowskiej jednostce penitencjarnej.

19. Według stanu na dzień 31 lipca 2022 roku Zakład Karny w Wołowie zatrudniał 10 lekarzy z następujących specjalizacji: neurologia, radiologia, chirurgia, ortopedia, okulistyka, laryngologia, dermatologia, medycyna pracy, psychiatria oraz kardiologia. Lekarz medycyny pracy jest zatrudniony na podstawie umowy o pracę (0,57 etatu). Pozostali lekarze specjaliści świadczą usługi na podstawie umów cywilnoprawnych.

W pierwszym półroczu 2022 roku łączna liczba konsultacji skazanych przez ww. lekarzy specjalistów wyniosła 1 159. W podziale na poszczególne specjalizacje ilość przyjęć przedstawia się następująco:

PRZYJĘCIA PRZEZ LEKARZY SPECJALISTÓW W OKRESIE OD 1 STYCZNIA DO 30 CZERWCA 2022 ROKU		
LP.	SPECJALIZACJA	ILOŚĆ PRZYJĘĆ
1.	medycyna pracy	345
2.	psychiatria	216
3.	okulistyka	127
4.	dermatologia	121
5.	neurologia	93
6.	laryngologia	76
7.	chirurgia	62
8.	radiologia	54
9.	ortopedia	44
10.	kardiologia	21
RAZEM		1 159

Powyższe dane pozwalają na konstatację, że osadzeni mają zapewnioną dostępność do konsultacji specjalistycznych. W tym miejscu należy zaznaczyć, że zarówno w 2021 roku oraz pierwszym kwartale br. znaczący wpływ na ilość przyjęć przez lekarzy specjalistów, w szczególności w pozawięziennych placówkach służby zdrowia, miała sytuacja w kraju, wynikająca z epidemii koronawirusa SARS-CoV-2. Z uwagi na bezpieczeństwo epidemiczne w Zakładzie Karnym w Wołowie, po otrzymaniu informacji od lekarzy o kontaktach z osobami zakażonymi w innych podmiotach medycznych, wstrzymywano – po uprzednim uzgodnieniu – realizację części konsultacji w trybie planowym, co skutkowało wydłużeniem czasu oczekiwania na przyjęcie przez specjalistów. Dotyczyło to również lekarza specjalisty psychiatry, zatrudnionego na co dzień w Wojewódzkim Szpitalu dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Lubiążu. Należy jednak zastrzec, że analiza działalności Ambulatorium z Izłą Chorych Zakładu Karnego w Wołowie w dobie pandemii i wynikające z tej sytuacji trudności nie powinna być dokonywana bez uwzględnienia ogólnej kondycji i zasad funkcjonowania wszystkich placówek opieki zdrowotnej w tamtym okresie.

Przytoczone w treści raportu przykłady zbyt długiego oczekiwania na konsultację specjalistyczną dotyczyły pozawięziennych podmiotów medycznych. Z uwagi na okoliczność, że obie konsultacje zostały zlecone przez lekarza w trybie planowym, skazani mieli zostać przyjęci przez specjalistów w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia w pierwszych wolnych terminach. Dodając do tego sytuację epidemiczną w kraju czas oczekiwania na konsultację pulmonologiczną (6 miesięcy) i neurochirurgiczną (półtora roku) nie odbiegał od średnich okresów oczekiwania na przyjęcie przez ww. specjalistów. Według danych na dzień 4 sierpnia 2022 roku średni czas oczekiwania na konsultację specjalistyczną w dolnośląskich podmiotach medycznych wynosi odpowiednio 206 dni (pulmonolog) i 591 dni (neurochirurg).

Krytyczna ocena organizacji świadczeń specjalistycznych z zakresu psychiatrii, dokonana przez ekspertkę KMPT, jest moim zdaniem nieuzasadniona. Stwierdzenie zawarte w raporcie, jako by „w sytuacjach poważnego zagrożenia dla zdrowia czy nawet życia osadzonym nie zapewnia się niezwłocznej konsultacji” psychiatrycznej nie odzwierciedla faktycznego stanu rzeczy. Administracja Zakładu Karnego w Wołowie, w wypadku konieczności poddania osadzonego konsultacji psychiatrycznej w trybie ostrodyżurowym, każdorazowo podejmowała i nadal podejmuje działania skutkujące niezwłocznym przyjęciem pacjenta przez specjalistę. W takich sytuacjach osadzony jest z reguły konsultowany przez lekarza specjalistę psychiatrę, świadczącego usługi medyczne na rzecz Ambulatorium z Izbą Chorych Zakładu Karnego w Wołowie, wzywanego na tą okoliczność do jednostki penitencjarnej. Natomiast w wypadku braku możliwości przybycia specjalisty, osadzony był przewożony do Szpitala Psychiatrycznego w Areszcie Śledczym we Wrocławiu lub do pozawięziennych placówek służby zdrowia. W tym miejscu pragnę wskazać, że przytoczony w raporcie opis przypadku osadzonego, który miał uzasadnić twierdzenie przyjęte przez ekspertkę KMPT, został przedstawiony bez uwzględnienia wszystkich dokumentów związanych z tą sprawą. Tenże skazany, odbywający karę pozbawienia wolności w Oddziale Terapeutycznym dla skazanych z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi lub upośledzonych umysłowo, dokonał w dniu 24 listopada 2021 roku demonstracyjnego podpalenia papieru toaletowego, którym wcześniej się owinął. Z uwagi na nieprzewidzianą przezeń eskalację ognia (wskutek zapalenia się odzieży z tworzywa sztucznego – dresu) doszło u niego do poparzeń skóry. Sprawca incydentu przyznał, że „zrobił to specjalnie” i „chciał wymusić” na administracji zakładu karnego, aby go „nie karała”. Oświadczył przy tym, że „taką głupotę zrobił i się podpalił jak debil”. Ze względu na całokształt zachowań prezentowanych w dniach 23-24 listopada ubiegłego roku skazany został profilaktycznie objęty wzmożonymi oddziaływaniami psychologicznymi oraz skierowany na konsultację psychiatryczną w trybie planowym. Kilka dni później tj. 30 listopada 2021 roku osadzony został przetransportowany do Zakładu Karnego w Kłodzku celem udziału w czynnościach procesowych. Nazajutrz umożliwiono skazanemu udział w konsultacji psychiatrycznej u specjalisty p. Wojciecha Idczaka, jednakże osadzony z niej zrezygnował (potwierdza to wpis lekarza dokonany w książeczce zdrowia skazanego). Po powrocie do Zakładu Karnego w Wołowie został on przyjęty przez specjalistę psychiatrę w dniu 30 grudnia 2021 roku. Powyższe ustalenia dowodzą, że osadzony nie wymagał konsultacji psychiatrycznej w trybie ostrodyżurowym, został objęty stosownymi oddziaływaniami ze strony kadry działu terapeutycznego, w tym wzmożoną opieką psychologiczną oraz umożliwiono jemu przyjęcie przez specjalistę psychiatrę tydzień po dokonaniu samouszkodzenia o charakterze instrumentalnym, a nie – jak zawarto w raporcie – „ponad miesiąc po zdarzeniu”.

Nadmieniam, że w okresie od dnia 1 stycznia 2021 roku do dnia 30 czerwca 2022 roku łączna liczba konsultacji przeprowadzonych przez lekarza specjalistę psychiatrę wyniosła 619. Gdyby nie obiektywne ograniczenia, wynikające z sytuacji epidemicznej panującej w minionym roku i w pierwszych miesiącach 2022 roku, a także konieczność zapewnienia bezpieczeństwa funkcjonariuszom, pracownikom cywilnym i osadzonym w ramach wprowadzonego reżimu sani-

tarne w jednostce penitencjarnej, w tym w szczególności poprzez zachowanie daleko idącej ostrożności w umożliwianiu kontaktów z osobami narażonymi na zwiększone ryzyko zakażenia koronawirusem SARS-CoV-2 (w związku z wykonywanym zawodem medycznym w placówkach, w których sukcesywnie dochodziło do wykrycia ognisk zarażeń ww. wirusem), z pewnością czas oczekiwania przez skazanego na konsultację psychiatryczną w trybie planowym byłby krótszy. Przy uwzględnieniu wszystkich wskazanych okoliczności, nie znajduję uzasadnienia do podjęcia działań zmierzających do zatrudnienia dodatkowego lekarza specjalisty psychiatry. Pragnę przy tym zapewnić, że w wypadkach, w których wystąpi ryzyko zagrożenia dla życia i zdrowia osadzonego, przy jednoczesnym braku możliwości przeprowadzenia konsultacji – w trybie ostrodyżurowym – przez lekarza specjalistę psychiatrę, świadczącego usługi medyczne na rzecz Ambulatorium z Izłą Chorych Zakładu Karnego w Wołowie, administracja wołowskiej jednostki penitencjarnej nadal będzie korzystać z usług lekarzy specjalistów psychiatrów zatrudnionych w Szpitalu Psychiatrycznym Aresztu Śledczego we Wrocławiu lub w powiązanych placówkach służby zdrowia.

20. Wszystkim lekarzom zatrudnionym w Ambulatorium z Izłą Chorych Zakładu Karnego w Wołowie zwrócono uwagę na konieczność dokonywania adnotacji w dokumentacji medycznej, aby w sposób czytelny odzwierciedlały decyzje (wraz z uzasadnieniem), podjęte podczas przyjęć lekarskich.
21. W dniu 22 lipca 2022 roku złożono do Wojewody Dolnośląskiego wniosek o wpisanie świadczeń specjalistycznych, udzielanych w Ambulatorium z Izłą Chorych Zakładu Karnego w Wołowie, do rejestru podmiotów wykonujących działalność leczniczą.
22. Świadczenia zdrowotne są udzielane w obecności funkcjonariusza niewykonującego zawodu medycznego w wypadkach, o których mowa w art. 115 §§ 7a i 7b k.k.w. W pozostałych sytuacjach funkcjonariusz niewykonujący zawodu medycznego jest obecny podczas udzielania świadczeń medycznych wyłącznie na wniosek osoby udzielającej świadczenia zdrowotnego, w celu zapewnienia jej bezpieczeństwa. Dodam, że od dnia 1 lutego 2020 roku średni personel medyczny Ambulatorium z Izłą Chorych Zakładu Karnego w Wołowie składa się wyłącznie z kobiet, co znacząco wpłynęło na zwiększenie – w porównaniu do okresu przed wspomnianą datą – liczby świadczeń zdrowotnych udzielanych w obecności funkcjonariusza niewykonującego zawodu medycznego.
23. W dniu 20 lipca 2022 roku informacja o prawach pacjenta, udostępniona osadzonemu w Ambulatorium z Izłą Chorych Zakładu Karnego w Wołowie, została uzupełniona o tekst wyciągu z k.k.w. oraz teksty aktów wykonawczych do k.k.w., zawierające unormowania regulujące kwestię udzielania świadczeń zdrowotnych osobom pozbawionym wolności.
24. Możliwości związane z organizacją zajęć osadzonym w czasie wolnym w dobie epidemii koronawirusa SARS-CoV-2 uległy znacznemu ograniczeniu ze względu na konieczność przestrzegania wprowadzonych obostrzeń i minimalizowania ryzyka emisji wirusa. W tym czasie priorytetowym stało się zachowanie ciągłości w prowadzeniu niezbędnych oddziaływań resocjalizacyjnych, prowadzonych z udziałem kilkusobowych grup osadzonych bądź wobec pojedynczych skazanych. Zajęcia odbywały się głównie w pomieszczeniach świetlic oddziało-

wych, co zapewniało zachowanie dystansu pomiędzy prowadzącym i uczestnikami, niemożliwym do uzyskania w gabinetach wychowawców czy psychologów. Radykalne zmniejszenie liczebności poszczególnych grup skutkowało wzrostem ilości realizowanych zajęć, co przekładało się na codzienne, zazwyczaj kilkugodzinne, wykorzystywanie do tego celu świetlic oddziałowych. Natomiast zajęcia sportowe w świetlicy centralnej odbywały się w czasie epidemii w okresach, w których obostrzenia z tym związane ulegały złagodzeniu, po uprzednim zniesieniu zakazu korzystania z obiektów sportowych obowiązującego na terenie całego kraju. Z uwagi na konieczność ilościowego ograniczenia liczby osób mogących jednocześnie uczestniczyć w zajęciach, niemożliwym było zapewnienie udziału – w danym miesiącu – wszystkim chętnym.

Od maja 2022 roku oferta skierowana do skazanych w zakresie możliwości spędzania czasu wolnego została wzbogacona (szczegółowe informacje zawarto w pkt. 26).

Jednocześnie uważam za nieuzasadnione formułowanie w treści raportu wniosków, które sugerowałyby, że administracja Zakładu Karnego w Wołowie nie podejmuje szerszych działań mających na celu aktywizację osób pozbawionych wolności i zapewnienia im możliwości spędzania jak najwięcej czasu poza celą mieszkalną. W raporcie nie znalazło się jakiegokolwiek odniesienie do funkcjonowania Centrum Kształcenia Ustawicznego, które kształci średnio ponad 320 osób tj. ponad 30% populacji więźniów, dając im sposobność uzyskania wykształcenia i zdobycia kwalifikacji zawodowych. Mimo obostrzeń stosowanych w szkołach pozawieziennych (tzw. *nauczanie zdalne, hybrydowe*), uczniowie miejscowego CKU mogli uczestniczyć (z wyjątkiem okresu od marca do maja 2020 roku) w zajęciach teoretycznych i praktycznych, odbywających się w obiektach dydaktycznych (tzn. budynek szkoły i warsztaty). Nie rezygnowano również z organizowania konsultacji, które stanowiły ciekawą ofertę spędzenia czasu wolnego i uzyskania dodatkowej wiedzy. Uwzględniając przy tym średni poziom zatrudnienia w wołowskiej jednostce penitencjarnej, kształtujący się na poziomie 350 osadzonych, szereg oddziaływań resocjalizacyjnych, prowadzonych przez kadre działu penitencjarnego i terapeutycznego, w tym w ramach terapii zajęciowej, należy stwierdzić, że tylko stosunkowo niewielka grupa osadzonych pozostaje „nieaktywna”, spędzając czas – poza spacerem – w celi mieszkalnej. Źródła powyższego stanu rzeczy należy doszukiwać się przede wszystkim w postawie wspomnianych osadzonych i dokonywanych przez nich wyborach, a nie w braku oferty aktywizacyjnej ze strony funkcjonariuszy i pracowników cywilnych Służby Więziennej.

25. Na potrzeby wyposażenia świetlic oddziałowych w Zakładzie Karnym w Wołowie corocznie dokonuje się zakupów gier planszowych oraz sprzętu urozmaicającego ofertę skierowaną do osób pozbawionych wolności w ramach spędzania czasu wolnego. Do końca bieżącego roku planuje się dokonanie zakupów powyższego asortymentu za kwotę 2 500 złotych.
26. W związku z zakończeniem stosowania obostrzeń wynikających z sytuacji epidemicznej od maja 2022 roku udostępniono wszystkim osadzonym możliwość korzystania ze świetlic oddziałowych oraz z zajęć sportowych realizowanych w świetlicy centralnej. Harmonogramy korzystania ze świetlic przewidują możliwość korzystania z pomieszczeń w każdy dzień pracy

administracji. Ponadto w tygodniowym harmonogramie zajęć sportowych realizowanych w świetlicy centralnej wyznaczono dla każdego z oddziałów mieszkalnych (poza oddziałem dla niebezpiecznych) półtoragodzinne zajęcia, w których jednorazowo może uczestniczyć średnio 10-12 osób.

27. Aktualnie nie jest planowane przywrócenie sprzętu do ćwiczeń siłowych na placach spacerowych, który w znacznej mierze jest już wyeksploatowany. Dodam, że administracja wołowskiej jednostki penitencjarnej planuje – w ramach przyznaných środków finansowych – sukcesywnie wyposażyć place spacerowe w sprzęt do ćwiczeń na świeżym powietrzu.

Z poważaniem

DYREKTOR
Zakładu Karnego w Wołowie

ppk Henryk Charniński

Wykonano w 2 egz.:

1. Adresat (przesłano pocztą),
2. a/a.

Wrocław, 22-08-2022 r.

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH
Biuro Pełnomocnika Terenowego
we Wrocławiu**

BPW.571.1.2022.NK

**Szanowny Pan
Ppłk Henryk Chomin
Dyrektor Zakładu Karnego
w Wołowie
Ul. Więzienna 6
56-100 Wołów**

Szanowny Panie Dyrektorze,

pragnę podziękować za udzielenie odpowiedzi na Raport z wizytacji Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur w Zakładzie Karnym w Wołowie, jak również za realizację większości sformułowanych tam zaleceń.

Odnosząc się do treści odpowiedzi Pana Dyrektora pragnę zwrócić uwagę na kilka kwestii, dotyczących poszczególnych rekomendacji Raportu.

Ad. 3

Odnosząc się do rekomendacji dotyczącej stosowania kajdanek w czasie konwoju osadzonych wyraził Pan pogląd, że decyzja o zastosowaniu kajdan ma charakter profilaktyczny, a odstąpienie od ich założenia osadzonemu musi być uzasadnione

stanem zdrowia osoby pozbawionej wolności bądź innymi właściwościami osobistymi osadzonego. Stanowisko to nie znajduje jednak oparcia w obowiązujących przepisach. Krajowy Mechanizm zwraca uwagę, że stosowanie środków przymusu bezpośredniego musi być zgodne z zasadami określonymi w ustawie o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej. W art. 13 ustawy wskazano wyraźnie, że prewencyjne użycie środków przymusu bezpośredniego możliwe jest tylko i wyłącznie w celu zapobieżenia ucieczce osoby ujętej, doprowadzanej, zatrzymanej, konwojowanej lub umieszczonej w strzeżonym ośrodku, areszcie w celu wydalenia lub osoby pozbawionej wolności, a także w celu zapobieżenia objawom agresji lub autoagresji tych osób. Sam fakt konwoju nie uzasadnia automatycznie zastosowania kajdanek. Także prewencyjne użycie środków przymusu bezpośredniego wymaga wystąpienia określonych przesłanek. W świetle art. 13 przywoływanej ustawy oraz wyrażonych w niej zasad subsydiarności, proporcjonalności oraz minimalizowania szkód, konieczne jest każdorazowe wskazanie okoliczności konkretnego przypadku, które uzasadniają ich zastosowanie (okoliczności wskazujące na możliwość ucieczki zatrzymanego lub na wystąpienie u niego agresji lub samoagresji),

Niezależnie od regulacji prawa krajowego, KMPT zwraca ponownie uwagę na stanowisko CPT, zgodnie z którym kajdanki nie powinny być stosowane jako zasada w czasie transportu. Ich użycie powinno być uzasadnione oceną ryzyka w konkretnym przypadku, kiedy ich zastosowanie wydaje się absolutnie konieczne.

Warto także zauważyć, że rutynowe stosowanie kajdanek w stosunku do konwojowanych, których zachowanie nie uzasadnia prewencyjnego użycia środków przymusu bezpośredniego, może być uznane za poniżające traktowanie w rozumieniu artykułu 3 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. Stanowi on wyraźnie, że nikt nie może być poddany torturom ani niehumanicznemu lub poniżającemu traktowaniu lub karaniu. Stosowanie kajdanek stanowi dolegliwość, która – jeśli nie jest uzasadniona – może być uznana za niehumaniczne lub poniżające traktowanie.

Ad. 14

Z odpowiedzi na Raport wynika, że z uwagi na przywrócenie realizacji widzeń bez ograniczeń zdeterminowanych sytuacją pandemiczną, Zakład Karny w Wołowie nie przewiduje zwiększenia liczby stanowisk umożliwiających korzystanie z komunikatora Skype.

Zalecenie KMPT, dotyczące zwiększenia dostępności tej formy kontaktów, nie miało jednak związku z ograniczeniami spowodowanymi pandemią SARS-CoV-2.

Zastrzeżenia wizytujących dotyczyły głównie dostępu do Skype dla osadzonych, którzy nie mogą korzystać z widzeń na terenie Zakładu ze względu na odległość, w jakiej zamieszkują ich bliscy – w tym cudzoziemców. Z dokonanych przez wizytujących ustaleń wynikało, że także po przywróceniu tradycyjnych widzeń skazani mogli skorzystać z tej formy kontaktów średnio raz w miesiącu. W ocenie KMPT jest to zbyt rzadko. Należy zwrócić uwagę, że choć rozmowa za pośrednictwem komunikatora Skype nie jest widzeniem w rozumieniu art. 105a kkw, jednakże de facto spełnia taką funkcję w sytuacji, gdy realizacja widzenia nie jest z różnych względów możliwa. Skoro widzenia przysługują skazanym, w zależności od typu zakładu karnego, dwa lub trzy razy w miesiącu (art. 90 pkt 6 kkw i art. 91 pkt 8 kkw), dostęp do ich substytutu, jakim są kontakty przez Skype, w wymiarze jednej 20-minutowej rozmowy w miesiącu, uznać należy za niewystarczający.

KMPT ponownie przywołuje stanowisko CPT, który podkreślał potrzebę elastyczności w zakresie stosowania przepisów dotyczących odwiedzin i telefonów wobec osadzonych, których rodziny mieszkają daleko od zakładu karnego.

Ad. 18

Odnosząc się do kwestii wydawania osadzonym leków przez personel niemedyczny Zakładu, KMPT zwraca uwagę, że do czasu zwiększenia poziomu zatrudnienia na

etatach pielęgniarских należy przyjąć takie rozwiązania, które minimalizują ryzyko gromadzenia przez osadzonych leków w celu dokonania samouszkodzenia lub próby samobójczej.

Ad. 19

KMPT podtrzymuje rekomendację zatrudnienia w jednostce dodatkowego psychiatry. W Raporcie przedstawiono argumenty uzasadniające aktualność tej rekomendacji. Przemawia za nią przede wszystkim okres oczekiwania na wizytę u psychiatry (średnio trzy miesiące), w ocenie KMPT zbyt długi, biorąc pod uwagę profil osadzonych w Zakładzie (oddział terapeutyczny dla skazanych z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi lub upośledzonych umysłowo, duża liczba osadzonych korzystających z farmakoterapii z powodu zaburzeń psychicznych i wymagających systematycznego monitorowania).

Uprzejmie proszę Pana Dyrektora o odniesienie się do przedstawionych uwag.

Z wyrazami poważania

Natalia Kłaczyńska

Zastępca Pełnomocnika Terenowego RPO

/-podpisano elektronicznie/

D/P-K.0812.1.2022.KP

Wołów, dn. 2 września 2022 r.

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
Wpł.	2022-09-07
ZAL	NR

Szanowna Pani
dr Natalia Kłaczyńska
Zastępca Pełnomocnika Terenowego
Rzecznika Praw Obywatelskich
Biuro Pełnomocnika Terenowego RPO
ul. Wierzbowa 5, 50-056 Wrocław

Szanowna Pani Doktor,

w odpowiedzi na pismo z dnia 22 sierpnia 2022 roku, nr BPW.571.1.2022.NK, uprzejmie informuję, co następuje:

1. Konwoje osób pozbawionych wolności, realizowane przez funkcjonariuszy Służby Więziennej, są każdorazowo poprzedzane wnikliwą analizą dokumentacji osobopoznawczej dotyczącej osadzonego, jego sytuacji formalno-prawnej oraz informacjami zgromadzonymi i przetworzonymi w ramach czynności profilaktycznych. Decyzja o prewencyjnym zastosowaniu kajdan w trakcie konwoju jest uzasadniona wyłącznie potrzebą zapobieżenia dokonania ucieczki przez osobę konwojowaną. Dodam, że w sytuacjach, gdy stan zdrowia osoby pozbawionej wolności bądź inne właściwości osobiste osadzonego stanowią istotne przeciwwskazanie do prewencyjnego użycia środków przymusu bezpośredniego w postaci kajdan, odstępuje się od ich użycia, podejmując przy tym dodatkowe środki zapewniające bezpieczeństwo konwoju i minimalizujące ryzyko podjęcia próby ucieczki przez osobę konwojowaną. Podkreślę, że w żadnym wypadku zastosowanie kajdan nie było – ani też nie będzie w przyszłości – motywowane statusem osoby pozbawionej wolności czy traktowane jako środek dyscyplinujący.
2. Zgodnie z § 30 ust. 3 zarządzenia wewnętrznego nr 3/2020 Dyrektora Zakładu Karnego w Wołowie z dnia 25 lutego 2020 roku w sprawie porządku wewnętrznego w Zakładzie Karnym w Wołowie możliwość kontaktowania się z osobami bliskimi za pośrednictwem komunikatora internetowego Skype zapewnia się w pierwszej kolejności skazanym będącym rodzicami lub opiekunami prawnymi dzieci do lat 15 oraz cudzoziemcom, w wypadku których osoby bliskie zamieszkują w znaczącej odległości od Wołowa lub ich sytuacja rodzinna, zdrowotna lub finansowa uniemożliwia przyjazd na widzenie. Ponadto w myśl instrukcji z dnia 19 stycznia 2022 roku w sprawie zasad kontaktowania się osób pozbawionych wolności z osobami bliskimi za po-

średnictwem komunikatora internetowego *SKYPE* w Zakładzie Karnym w Wołowie, wychowawcy działu penitencjarnego lub terapeutycznego są zobligowani do ustalenia, czy zachodzą przesłanki określone w przytoczonej na wstępie regulacji oraz odnotowania tego faktu w trakcie opiniowania prośby skazanego o wyrażenie zgody na skorzystanie z komunikatora internetowego *SKYPE*. Wykazy skazanych, uprawnionych do skorzystania z komunikatora internetowego *SKYPE*, są sporządzane przez koordynatora ds. *SKYPE'A*, z uwzględnieniem ww. sytuacji osobistej i rodzinnej osoby pozbawionej wolności. Dodam, że skazany, który skorzystał z uprawnienia, może niezwłocznie złożyć kolejną prośbę o wyrażenie zgody na kontakt za pośrednictwem komunikatora internetowego *SKYPE*, i za każdym razem będzie mógł korzystać z pierwszeństwa ze względu na spełnienie przesłanek wynikających z porządku wewnętrznego. Nadmieniam, że administracja Zakładu Karnego w Wołowie nie otrzymała sygnałów od którejkolwiek ze skazanych cudzoziemców, dotyczących utrudnień w dostępie do komunikatora internetowego *SKYPE*. W roku 2022 w Zakładzie Karnym w Wołowie przebywało łącznie 3 skazanych – obywateli innych państw (tj. Bułgarii, Turcji i USA). Żaden z nich, pomimo posiadanej wiedzy w tym zakresie, nie składał w bieżącym roku prośby o umożliwienie skorzystania z komunikatora internetowego *SKYPE*. Dodać należy, że obywatel Bułgarii został odwiedzony przez członka rodziny raz – w kwietniu (w dniu 20 maja 2022 roku został przetransportowany do innej jednostki penitencjarnej). Z kolei obywatel Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej, po przyjeździe do wołowskiej jednostki penitencjarnej w dniu 8 czerwca 2022 roku, trzykrotnie korzystał z widzeń z osobami bliskimi. Natomiast obywatel Turcji nie wskazał dotychczas żadnej osoby, z którą chciałby utrzymywać kontakt w formie widzeń czy komunikatora internetowego *SKYPE*.

Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia oraz argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport, przesłanej Państwu pismem z dnia 5 sierpnia 2022 roku, nie przewiduje obecnie zwiększenia liczby stanowisk umożliwiających korzystanie z komunikatora internetowego *SKYPE* czy też zapewnienia realizacji uprawnienia dodatkowo w inny dzień lub dni.

3. Aktualna sytuacja kadrowa w dziale służby zdrowia nie pozwala na organizację pełnienia służby lub świadczenia pracy przez średni personel medyczny w każdy dzień tygodnia, w godzinach pozwalających na każdorazowe wydawanie osadzonemu leków przez pielęgniarkę. Stąd też stosowane są rozwiązania zgodne z obowiązującym stanem prawnym, w myśl których pod nieobecność personelu pielęgniarskiego leki są wydawane przez oddziałowych działu ochrony. W odpowiedzi na raport wskazałem, że niemożliwym jest, aby wszystkie środki farmakologiczne były przyjmowane przez osadzonych w obecności funkcjonariusza lub pracownika cywilnego w sposób nie budzący wątpliwości co do ich zażycia. Taką gwarancję dają jedynie leki aplikowane w formie iniekcji bądź zażywane po uprzednim ich rozpuszczeniu w wodzie. Pragnę jednak zapewnić, że administracja Zakładu Karnego w Wołowie nadal będzie podejmować działania profilaktyczne, a w razie potrzeby również dyscyplinujące osadzonych, które mają na celu minimalizowanie ryzyka dokonania przez nich samouszkodzeń lub prób samobójczych za pomocą uprzednio zgromadzonych leków.

4. W odpowiedzi na raport szczegółowo przedstawiłem Pani Pełnomocnik analizę sytuacji związanej z zapewnieniem osadzonym dostępu do konsultacji psychiatrycznych, wskazując jednocześnie, że ustalenia dokonane przez ekspertkę KMPT i sformułowane na ich podstawie zalecenie nie odzwierciedlały faktycznego stanu rzeczy. Pragnę zaznaczyć, że osadzeni, otrzymujący środki farmakologiczne zlecone przez lekarza specjalistę psychiatrę, znajdują się pod stałą kontrolą lekarską. W sytuacjach, gdy zbliża się koniec terminu, do którego zostały zlecone leki, osadzeni są przyjmowani także przez lekarzy POZ, którzy podejmują decyzję w kwestii przedłużenia zleconych leków. W pozostałych wypadkach, dotyczących rozważenia konieczności zmiany leków, ich dawkowania bądź zakończenia farmakoterapii, decyzję podejmuje wyłącznie lekarz specjalista psychiatra.

W związku z powyższym podtrzymuję dotychczasowe stanowisko w sprawie potrzeby zatrudnienia w Zakładzie Karnym w Wołowie dodatkowego lekarza specjalisty psychiatry.

Z poważaniem

DYREKTOR
Zakładu Karnego w Wołowie
ppk Henryk Chamin

Wykonano w 2 egz.:

1. Adresat (przesłano pocztą),
2. a/a.

OI/B.070.4.2022.AK

Opole, dn. 07 września 2022 r.

Pani
Katarzyna Sobańska-Laskowska
Pełnomocnik Terenowy
we Wrocławiu
Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich

Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej w Opolu w odpowiedzi na pismo BPW.571.1.2022.NK z dnia 6 września 2022 roku dotyczące Raportu Krajowego Mechanizmu Tortur z wizytacji Zakładu Karnego w Wołowie przeprowadzonej w dniach 26-29 kwietnia 2022 roku informuje o tym iż:

- 1) zapewni środki finansowe na wsparcie realizacji niezbędnych rekomendacji z raportu w ramach wolnych środków finansowych w planie OISW w Opolu,
- 2) Dyrektor Okręgowy poparł wniosek Dyrektora Zakładu Karnego w Wołowie o budowę hali,
- 3) W zakresie udzielanych świadczeń farmakologicznych jednostka jest zaopatrywana przez Aptekę Zakładową przy Zakładzie Karnym Nr 1 we Wrocławiu. „Normatyw” nie jest jedynym źródłem zaopatrywania osób pozbawionych wolności w leki. Leki spoza jego listy są zamawiane i wydawane do jednostek penitencjarnych na zamówienia (recepty) indywidualne, które są realizowane w zależności od pilności i potrzeb np. raz w tygodniu. Natomiast zamówienia na tzw. „Normatyw” są wykonywane raz w miesiącu. Zapotrzebowania na prebiotyki również realizowane są przez Aptekę Zakładową przy ZK Nr 1 we Wrocławiu. Dodatkowo AŚ/ZK w zależności od posiadanych środków w § 4230 przeznaczonych na zakup leków i środków pomocniczych, w sytuacjach pilnych może bezpośrednio dokonać zakupu farmaceutyków w aptekach „wolnościowych”.

Bardzo przepraszamy za zbędne opóźnienie w udzieleniu odpowiedzi.

